

**УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР ТӨСӨЛ,
АРГА ХЭМЖЭЭГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ТАЛААР АВЧ
ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗАРИМ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ
ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨНИЙ ҮНЭЛГЭЭНИЙ
ТАЙЛАН**

**УЛААНБААТАР ХОТ
2026 ОН**

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ТАЛААР АВЧ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ЗАРИМ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТУХАЙ ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨНИЙ ҮНЭЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

НЭГ.ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ

Тогтоолын төслийн үр нөлөөний үнэлгээг “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх талаар авч хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” тогтоолын төслийн /цаашид “Тогтоолын төсөл” гэх/ зүйл, заалтад Хууль тогтоомжийн тухай хуулийн 17 дугаар зүйл болон Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын 3 дугаар хавсралтаар баталсан “Хуулийн төслийн үр нөлөө тооцох аргачлал”-д заасны дагуу хуулийн төслийн зүйл, заалтын харилцан уялдаа, практикт хэрэгжих боломж, үр нөлөөг тооцох, давхардал, хийдэл, зөрчлийг арилгах, улмаар хуулийн төслийн боловсруулалтыг сайжруулахад зөвлөмж өгөх зорилгоор хийсэн болно.

Тогтоолын төслийн үр нөлөөг үнэлэх ажиллагааг дараах үе шаттайгаар хийлээ.

1. Тогтоолын төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтийг сонгох;
2. Тогтоолын төслөөс үр нөлөө тооцох хэсгээ тогтоох;
3. Урьдчилан сонгосон шалгуур үзүүлэлтэд тохирох шалгах хэрэгслийн дагуу үр нөлөөг тооцох;
4. Үр дүнг үнэлэх, зөвлөмж өгөх.

ХОЁР. ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТИЙГ СОНГОСОН БАЙДАЛ, ҮНДЭСЛЭЛ

Тогтоолын төслийн үр нөлөөг үнэлэхдээ дараах 6 шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлгээ хийхээр тогтоолоо. Үүнд:

1. Зорилгод хүрэх байдал
2. Практикт хэрэгжих боломж
3. Ойлгомжтой байдал
4. Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал
5. Зардал
6. Харилцан уялдаа

Зорилгод хүрэх байдал хэмээх шалгуур үзүүлэлтийг тогтоолын төслийн зохицуулалт нь түүнийг боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлагад нийцэж байгаа эсэх, мөн зорилгыг тодорхой илэрхийлсэн эсэхийг тогтоох зорилгоор сонгов.

Практикт хэрэгжих боломж шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийг дагаж мөрдөх, хэрэгжүүлэх боломж, нөхцөл бүрдсэн эсэхийг тогтоох зорилгоор сонгов.

Ойлгомжтой байдал хэмээх шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийг хэрэгжүүлэх иргэн, хуулийн этгээдэд ойлгомжтой, тодорхой эсэх, мөн нэр томьёо, хэл зүй, найруулгын хувьд холбогдох хууль тогтоомж, аргачлалын шаардлагад нийцсэн эсэхийг тогтоох зорилгоор сонгов.

Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийн зохицуулалт нь иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлэх нөлөөлөл, тэдгээрийн зүгээс хүлээн зөвшөөрөгдөх боломжийг үнэлэх зорилгоор сонгов.

Зардал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийг хэрэгжүүлэхэд иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага болон улсын төсөвт үүсэх зардал, ачааллыг тодорхойлох, түүнээс гарах үр дагаврыг тооцох зорилгоор сонгосон болно.

Харилцан уялдаа шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийн зохицуулалт нь бусад хууль тогтоомж болон дагалдах хуулийн төслүүдтэй хэрхэн уялдаж байгааг тогтоох үүднээс сонгосон болно.

ГУРАВ. ТОГТООЛЫН ТӨСЛӨӨС ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛЭХ ХЭСГИЙГ ТОГТООСОН БАЙДАЛ

Зорилгод хүрэх байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийн зохицуулалт нь түүнийг боловсруулах болсон үндэслэл, шаардлагад нийцэж байгаа эсэх, мөн зорилгыг тодорхой илэрхийлсэн эсэхийг тогтоох зорилгоор тогтоолын төслийн 1–4 дүгээр заалт, түүнчлэн 1 дүгээр заалтын 5 дэд заалтыг хамруулан авч үзэв.

Практикт хэрэгжих боломж шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийг дагаж мөрдөх, хэрэгжүүлэх боломж, нөхцөл бүрдсэн эсэхийг тогтоох зорилгоор тогтоолын төслийг бүхэлд нь хамруулан авч үзэв.

/Тогтоолын төсөл 4 заалттай ба 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалттай./

Ойлгомжтой байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийг хэрэгжүүлэх иргэн, хуулийн этгээдэд ойлгомжтой, тодорхой эсэх, мөн бичвэр нь нэр томъёо, хэл зүй, найруулгын хувьд холбогдох хууль тогтоомж, аргачлалын шаардлагад нийцсэн эсэхийг тогтоох зорилгоор тогтоолын төслийг бүхэлд нь хамруулан авч үзэв.

/Тогтоолын төсөл 4 заалттай ба 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалттай./

Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийн зохицуулалт нь иргэн, хуулийн этгээдэд үзүүлэх нөлөөлөл, тэдгээрийн зүгээс хүлээн зөвшөөрөгдөх боломжийг үнэлэх зорилгоор тогтоолын төслийг бүхэлд нь хамруулан авч үзэв.

/Тогтоолын төсөл 4 заалттай ба 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалттай./

Зардал шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийг хэрэгжүүлэхэд иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага болон улсын төсөвт үүсэх зардал, ачааллыг тодорхойлох, түүнээс гарах үр дагаврыг тооцох зорилгоор тогтоолын төслийг бүхэлд нь хамруулан авч үзэв.

/Тогтоолын төсөл 4 заалттай ба 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалттай./

Харилцан уялдаа шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд тогтоолын төслийн зохицуулалт нь бусад хууль тогтоомж болон дагалдах хуулийн төслүүдтэй хэрхэн уялдаж байгааг тогтоох зорилгоор тогтоолын төслийг бүхэлд нь, холбогдох хуулийн төслүүдийн хамт авч үзэв.

/Тогтоолын төсөл 4 заалттай ба 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалттай./

ДӨРӨВ.УРЬДЧИЛАН СОНГОСОН ШАЛГУУР ҮЗҮҮЛЭЛТЭД ТОХИРОХ ШАЛГАХ ХЭРЭГСЛИЙН ДАГУУ ТОГТООЛЫН ТӨСЛИЙН ҮР НӨЛӨӨГ ҮНЭЛСЭН БАЙДАЛ

Өмнөх үе шатанд тогтоолын төслийн үр нөлөөг үнэлэх шалгуур үзүүлэлтүүдийг сонгож, үнэлгээ хийх хүрээг тогтоосон. Үүний дагуу тухайн шалгуур үзүүлэлт бүрт нийцсэн шалгах хэрэгслийг тодорхойлон, дараах байдлаар авч үзэв.

Хүснэгт 1.

Д/д	Шалгуур үзүүлэлт	Үр нөлөөг үнэлэх хэсэг	Тохирох шалгах хэрэгсэл
1.	Зорилгод хүрэх байдал	Тогтоолын төсөл 4 заалттай болон 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалт	Зорилгод дүн шинжилгээ хийх
2.	Практикт хэрэгжих боломж	Тогтоолын төсөл 4 заалттай болон 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалт	Практикт турших
3.	Ойлгомжтой байдал	Тогтоолын төсөл 4 заалттай болон 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалт	Ойлгомжтой байдлыг шалгах
4.	Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал	Тогтоолын төсөл 4 заалттай болон 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалт	Хуулийн төслийн зохицуулалт иргэд, байгууллагад хэрхэн нөлөөлөх, хүлээн зөвшөөрөгдөх эсэхийг шалгах.
5.	Зардал	Тогтоолын төсөл 4 заалттай болон 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалт	Зардлын тооцоо хийх
6.	Харилцан уялдаа	Тогтоолын төсөл 4 заалттай болон 1 дүгээр заалт нь дотроо 5 дэд заалт	Тогтоолын төслийн уялдаа холбоог шалгах

Дээрх хүснэгтэд тусгасан шалгуур үзүүлэлт, түүнд нийцсэн шалгах хэрэгслийн дагуу тогтоолын төслийн үр нөлөөг дараах байдлаар үнэлэв.

1. “Зорилгод хүрэх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ

Тогтоолын төслийн үзэл баримтлалд “улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг дээшлүүлэх; төсөвт өртөгийн өсөлтийг бууруулах; зогссон, удааширсан төслүүдийг үнэлэх, эрэмбэлэх; төлөвлөлт, шийдвэр гаргалтыг ил тод, өгөгдөлд суурилсан болгох; төсвийн сахилга, хариуцлагыг бэхжүүлэхэд оршино.” гэжээ.

Тогтоолын төсөлд улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлж буй барилга байгууламж бүхий төсөл арга хэмжээ хугацаандаа орохгүй саатаж буй болон анх батлагдсан төсөвт өртөг нь өөрчлөгдөж байгаа шалтгааныг судлан, жил бүрийн улсын төсөвт дарамт үүсгэж буй шалтгааныг авч үзэх, тэдгээртэй холбоотой асуудлыг зохицуулах, хяналт тавих асуудлыг тусгасан байна. Ингэснээр тогтоолын төслийн үзэл баримтлал болон тухайн тогтоолын зорилгод нийцсэн болно.

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлгээ хийхээр тогтоолын төслийг бүхэлд нь (4 заалт болон 1 дүгээр заалтад багтах 5 дэд заалт) сонгосон болно.

1. Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлж буй төсөл, арга хэмжээний талаар дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /Н.Учрал/-т даалгасугай:

1/Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхээр төсвийн хуульд тусгаж санхүүжүүлсэн хэдий ч анх батлагдсан төсөвт өртөг нь хүрэлцэхгүй болсон, хугацаандаа ашиглалтад орохгүй зогссон төсөл, арга хэмжээнүүдийн талаар судалж, ашиглалтад орохгүй зогссон шалтгаан, нийгэм, эдийн засагт үзүүлж буй сөрөг үр дагавар, улсын төсөвт үзүүлж буй ачаалал дарамт зэргийг тодорхой үзүүлэлт, аргачлалын дагуу төсөл, арга хэмжээ бүрээр тус бүр үнэлж, тайланг 2026 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор Улсын Их Хуралд танилцуулах;

2/Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлсэн хэдий ч дуусгалгүй зогсоосон, цаашид улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцээн санхүүжүүлэх шаардлагагүй гэж дүгнэсэн төсөл, арга хэмжээг хувьчлах, дуудлага худалдаагаар төр, хувийн хэвшилд шилжүүлэх санал, дүгнэлтийг нэг бүрчлэн гаргаж 2026 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор Улсын Их Хуралд танилцуулах;

3/Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлж буй барилга байгууламж бүхий төсөл, арга хэмжээ хугацаандаа орохгүй саатаж буй болон анх батлагдсан төсөвт өртөг нь өөрчлөгдөж байгаа шалтгааныг судлан, төсөвт дарамт үүсгэж буй шалтгааныг арилгах арга хэмжээ авах;

4/Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний санал авах, үнэлэх, эрэмбэлэх, төлөвлөх, батлах үйл явцыг бодит цагийн байдлаар харах, ашиглах, боломжоор хангах, мэдээллийг нэгтгэн системчлэх, стандартчилах;

5/ Улсын Их Хурлаар улсын жилийн төсөв хэлэлцэн батлах хугацаанд Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29^{1.4} -т заасан систем дэх мэдээллийг Улсын Их Хурлын гишүүдэд бүхэлд нь харах боломжоор хангах.

/“Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх талаар авч хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” тогтоолын төслөөс/

Тогтоолын төслийн зорилтод төсвийн хөрөнгө оруулалтын үр ашгийг нэмэгдүүлэх, төсөвт өртгийн хэт өсөлтийг бууруулах, зогссон болон удааширсан төслүүдийг үнэлэх, эрэмбэлэх, цэгцлэх мөн төлөвлөлт, хяналтын тогтолцоог сайжруулах асуудлыг тусгасан байна.

Дээрх асуудлын шалтгааныг тодорхойлон бодлогын арга хэмжээ авах зэрэг зорилтот арга хэмжээнүүдийг тусгажээ. Тухайлбал; Тогтоолын төслийн 1.3-т “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлж буй барилга байгууламж бүхий төсөл, арга хэмжээ хугацаандаа орохгүй саатаж буй болон анх батлагдсан төсөвт өртөг нь өөрчлөгдөж байгаа шалтгааныг судлан, төсөвт дарамт үүсгэж буй шалтгааныг

арилгах арга хэмжээ авах”, 1.4-т “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээний санал авах, үнэлэх, эрэмбэлэх, төлөвлөх, батлах үйл явцыг бодит цагийн байдлаар харах, ашиглах, боломжоор хангах, мэдээллийг нэгтгэн системчлэх, стандартчилах”, 1.5-т “Улсын Их Хурлаар улсын жилийн төсөв хэлэлцэн батлах хугацаанд Төсвийн тухай хуулийн 29 дүгээр зүйлийн 29¹.4 -т заасан систем дэх мэдээллийг Улсын Их Хурлын гишүүдэд бүхэлд нь харах боломжоор хангах” гэсэн байна.

Иймд дээрх зохицуулалтууд нь зорилгод хүрэхэд чиглэсэн бодит бөгөөд хэрэгжих боломжтой механизмыг агуулсан гэж үзэж, тогтоолын төсөл нь зорилгод хүрэх боломжтой байна.

2. “Практикт хэрэгжих боломж” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ

Тогтоолын төслийн үзэл баримтлалд “... дээрх нөхцөл байдал өнөөг хүртэл засагдалгүй үргэлжилж, улсын төсөвт их хэмжээний санхүүгийн дарамт үүсгэж байгаа тул уг асуудлыг Засгийн газрын түвшинд судлан, санал, дүгнэлт гаргаж, зохих арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх талаар Улсын Их Хурлаас чиглэл өгөх шаардлага үүсээд байна.” гэж тусгасан байна.

Тогтоолын төслийг хэрэгжүүлэх үндсэн субъект нь Засгийн газар, холбогдох салбарын яамд, төсвийн ерөнхийлөн захирагчид байна.

Хэрэгжилтийн нөхцөлийн хувьд одоогийн эрх зүйн орчин нь тогтоолын төслийг хэрэгжүүлэхэд саад учруулахгүй бөгөөд шинээр хууль санаачлах, нэмэлт, өөрчлөлт оруулах шаардлагагүй гэж үзэж байна. Харин хэрэгжилтийн явцад мэдээллийн нэгдсэн сангийн бүрдэл хангалтгүй, судалгааны чанар харилцан адилгүй, мөн улс төрийн нөлөөлөл үүсэх эрсдэл зэрэг хүндрэл, сорилтууд тулгарч болзошгүй байна.

Иймд дээрх нөхцөл байдлыг харгалзан үзэхэд тогтоолын төслийг богино хугацаанд хэрэгжүүлэх боломжтой бөгөөд практикт хэрэгжих боломжтой гэж үнэлж байна.

3. “Ойлгомжтой байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд үнэлэхэд тогтоолын төслийн бүтэц логик дараалалтай, заалт, дэд заалтуудын уялдаа холбоо тодорхой байна. Түүнчлэн хэрэгжүүлэх үүрэг, чиглэлүүдийг тодорхой зааглаж, хэрэгжилтийн хугацаа болон хариуцах субъектүүдийг тодорхой тусгасан нь төслийн агуулгыг ойлгомжтой болгож байна. Мөн тогтоолын төслийн бичвэр нь нэр томъёоны хэрэглээ, хэл зүй, найруулгын хувьд нэг мөр, тодорхой бөгөөд давхардал, хийсвэр ойлголт бага, хэрэгжүүлэгч болон шийдвэр гаргагч талуудад нэгэн адил ойлгогдохоор байна. Тухайлбал; Тогтоолын төслийн 1.1-д “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэхээр төсвийн хуульд тусгаж санхүүжүүлсэн хэдий ч анх батлагдсан төсөвт өртөг нь хүрэлцэхгүй болсон, хугацаандаа ашиглалтад орохгүй зогссон төсөл, арга хэмжээнүүдийн талаар судалж, ашиглалтад орохгүй зогссон шалтгаан, нийгэм, эдийн засагт үзүүлж буй сөрөг үр дагавар, улсын төсөвт үзүүлж буй ачаалал дарамт зэргийг тодорхой үзүүлэлт, аргачлалын дагуу төсөл, арга хэмжээ бүрээр тус бүр үнэлж, тайланг 2026 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор Улсын Их Хуралд танилцуулах”, 1.2-т “Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар санхүүжүүлсэн хэдий ч дуусгалгүй зогсоосон, цаашид улсын төсвийн хөрөнгөөр гүйцээн

санхүүжүүлэх шаардлагагүй гэж дүгнэсэн төсөл, арга хэмжээг хувьчлах, дуудлага худалдаагаар төр, хувийн хэвшилд шилжүүлэх санал, дүгнэлтийг нэг бүрчлэн гаргаж 2026 оны 07 дугаар сарын 01-ний өдрийн дотор Улсын Их Хуралд танилцуулах” гэсэн байна.

Иймд тогтоолын төсөл нь ойлгомжтой байдлын шаардлагыг хангасан, хэрэгжилтийн явцад тайлбарлах, нэмэлт тодруулга шаардах нөхцөл харьцангуй бага байна гэж үзэж байна.

4. Хүлээн зөвшөөрөгдөх байдал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ

Энэхүү шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд оролцогч талуудын байр суурийг авч үзэхэд Монгол Улсын Засгийн газрын хэрэг эрхлэх газрын 2026 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн ХЭГ/82 дугаартай албан бичгээр Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцсэн тэмдэглэлийг ирүүлсэн. Уг тэмдэглэлийн Засгийн газраас өгөх санал дүгнэлтээр тогтоолын төслийг зарчмын хувьд дэмжиж буйгаа уламжилсан.

Мөн олон нийтийн хэлэлцүүлэгт оролцсон төрийн байгууллагууд болон холбогдох мэргэжлийн холбоодын зүгээс тогтоолын төслийг дэмжсэнээр төсвийн хөрөнгө оруулалтын хяналт сайжрах, шийдвэр гаргалтын ил тод байдал нэмэгдэх, үр ашгийг дээшлүүлэх боломж бүрдэнэ гэж үзэж байна.

Иргэд, олон нийтийн байгууллагуудын хувьд төсвийн зарцуулалтын үр ашиг сайжрах, хариуцлагын тогтолцоо бэхжих замаар уг тогтоолын төслийг дэмжих хандлага давамгайлах төлөвтэй байна. Харин төсөл хэрэгжүүлэгч болон гүйцэтгэгч зарим байгууллагуудын хувьд хяналт, үнэлгээний шаардлага нэмэгдэх, хариуцлагын тогтолцоо чанарахтай холбоотойгоор тодорхой хэмжээнд тэдэнд эрсдэл үүсэхийг үгүйсгэхгүй.

Нийгмийн хүлээлтийн хувьд төсвийн зарцуулалт, хөрөнгө оруулалтын үр ашиг сайжирч, ил тод байдал нэмэгдэх төсвийн сахилга бат, хариуцлага дээшлэх нөхцөл бүрдэх тул олон нийтийн дэмжлэг авах боломжтой гэж үзэж байна.

Нийгэм, эдийн засгийн үзүүлэх үр нөлөөгөөр авч үзвэл энэхүү тогтоолын төсөл нь төсвийн сахилга бат, төсвийн хөрөнгийн үр ашгийг сайжруулахад чиглэсэн байх тул иргэд төрийн болон нийтийн үйлчилгээ цаг алдалгүй авах боломж бүрдэж, Үндсэн хуулиар олгосон эрх хангагдаж өргөн хүрээнд хүлээн зөвшөөрөгдөх боломжтой.

5. “Зардал” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ

Энэхүү тогтоолын төсөл нь улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтын зарцуулалтын үр ашгийг нэмэгдүүлэх, төсвийн хөрөнгийн зардлын зөв хуваарилалт хийхэд чиглэсэн агуулгатай бөгөөд хэрэгжилтийн үр дүнд төсвийн хөрөнгө оруулалтын бодлогын орон зай нэмэгдэх, төсвийн хөрөнгийн хэмнэлт бий болох боломжтой байна.

Тодруулбал, төсөвт өртгийн хэт өсөлт буурах, давхардсан болон үр ашиггүй зардлыг багасгах, мөн удаан хугацаанд гацсан төслүүдтэй холбоотой зардлыг оновчтой болгох, зарим тохиолдолд хэмнэх нөхцөл бүрдэнэ гэж үзэж байна.

Гэвч дээрх судалгаа, үнэлгээг хийхэд захиргааны тодорхой хэмжээний зардал гарах магадлалтай. Төрийн байгууллагууд өөрийн батлагдсан төсвийн хүрээнд эдгээр судалгаа, үнэлгээг нэмэлт зардал гаргахгүйгээр өөрөө бие даан хийх бүрэн боломжтой гэж харж байна.

Иймд тогтоолын төслийн хэрэгжилт нь богино болон дунд хугацаанд төсвийн сахилга батыг сайжруулах, урт хугацаанд нийгэм, эдийн засгийн хувьд өндөр үр ашиг бий болгох ач холбогдолтой.

6. “Тогтоолын төслийн харилцан уялдааг шалгах” шалгуур үзүүлэлтийн хүрээнд хийсэн үнэлгээ

“Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх талаар авч хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” тогтоолын төсөл нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Төсвийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуультай нийцтэй бөгөөд Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн тухай хуультай уялдаатай боловсруулсан байна.

Түүнчлэн уг тогтоолын төсөл нь хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хууль тогтоомжтой давхардал үүсгэхгүй, харин төсвийн хөрөнгө оруулалтын төлөвлөлт, хэрэгжилт, хяналтын тогтолцоог сайжруулахад дэмжлэг үзүүлэх шинжтэй байна.

Иймд энэхүү тогтоолын төсөл нь эрх зүйн орчны уялдаа холбоог хангаж, хэрэгжилтийн үр нөлөөг нэмэгдүүлэх боломжтой гэж үзэж байна.

ТАВ.ҮР ДҮНГ ҮНЭЛЖ, ЗӨВЛӨМЖ ӨГСӨН БАЙДАЛ

“Улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаар төсөл, арга хэмжээг санхүүжүүлэх талаар авч хэрэгжүүлэх зарим арга хэмжээний тухай” тогтоолын төсөл батлагдсанаар төсөвт өртгийн хэт өсөлтийг бууруулах, зогссон болон удааширсан төслүүдийг цэгцлэх, мөн шийдвэр гаргалтыг өгөгдөлд суурилсан, ил тод, хариуцлагатай болгох бодит боломж бүрдэнэ гэж үзэж байна.

Цаашид удааширсан төслүүдийг нэгдсэн байдлаар үнэлж, хэрэгжилтийн байдлаас хамааран гүйцээн дуусгах, зогсоох, эсхүл хувьчлах (төр, хувийн хэвшлийн түншлэл) гэсэн хэлбэрээр ангилан шийдвэрлэх шаардлагатай байна. Мөн шинээр хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээнд тавих шалгуур, шаардлагыг сайжруулж, үнэлэх, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг ханган ажиллахад энэ хүрээнд Засгийн газар болон Улсын Их Хурал онцгой анхаарал хандуулах шаардлагатай байна. Ялангуяа Улсын Их Хурлын гишүүд манлайлал үзүүлэн ажиллах хэрэгтэй.

Эдийн засгийн хувьд уг тогтоолын төсөл хэрэгжсэнээр төсвийн үр ашиг нэмэгдэж, илүүдэл болон үр ашиггүй зардал буурах нөхцөл бүрдэнэ. Нийгмийн хувьд иргэдэд хүрэх төрийн үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжирч, бүтээн байгуулалтын ажлууд хугацаандаа ашиглалтад орох боломж нэмэгдэнэ.

Төсвийн удирдлагын хувьд зардлын өсөлт хязгаарлагдаж, ил тод байдал болон хариуцлагын тогтолцоо сайжрах үр нөлөөтэй байна. Харин захиргааны хувьд

байгууллагуудын уялдаа холбоо сайжирч, мэдээлэлд суурилсан шийдвэр гаргалт бэхжих эерэг ач холбогдолтой гэж үзэж байна.

ЗӨВЛӨМЖ

Үр нөлөөний үнэлгээний дүнг үндэслэн дараах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэхийг зөвлөмж болгож байна. Үүнд:

1. Зогссон болон удаашралтай хэрэгжиж буй төсөл, арга хэмжээг улсын хэмжээнд нэгдсэн байдлаар үнэлж, эрэмбэлэн ангилж (дуусгах, зогсоох, эсхүл хувьчлах) шийдвэрлэх эрх зүйн болон зохион байгуулалтын арга хэмжээг тодорхой болгох;
2. Төсвийн хөрөнгө оруулалтын төслийн сонгон шалгаруулалт, төлөвлөлтийн шалгуур үзүүлэлтийг сайжруулж, үр ашиг, өгөөжид суурилсан үнэлгээний тогтолцоог бэхжүүлэх;
3. Төсөл, арга хэмжээний хэрэгжилтийн мэдээллийн нэгдсэн санг бүрдүүлж, тогтмол шинэчлэгддэг, ил тод, шийдвэр гаргалтад ашиглагдах боломжтой системийг хөгжүүлэх; Учир нь одоо ашиглаж буй систем шийдвэр гаргагч Улсын Их Хурлын гишүүдэд хаалттай байна.
4. Төсвийн хөрөнгө оруулалтын хяналт, тайлагналын тогтолцоог сайжруулж, олон шатлалт хяналтын механизмыг үр дүнтэй хэрэгжүүлэх;
5. Төсөвт өртгийн хэт өсөлт, давхардлыг бууруулах зорилгоор хариуцлагын тогтолцоог тодорхой болгож, холбогдох байгууллагуудын уялдаа, хариуцлагыг нэмэгдүүлэх;
6. Улсын Их Хурал болон Засгийн газар нь төсвийн хөрөнгө оруулалтын бодлого, хэрэгжилтэд тогтмол хяналт тавьж, өгөгдөлд суурилсан шийдвэр гаргалтыг дэмжих эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох.

---ooOoo---

Ашигласан материал

1. Сангийн сайдаас УИХ-ын гишүүн Б.Пунсалмаад 2025 оны 09 дүгээр сарын 15-ны өдрийн 01/8472 тоот албан бичгийн хавсралтаар ирүүлсэн мэдээлэл,
2. БХТ-өөс ирүүлсэн УТХО-аар санхүүжүүлсэн ТАХ-ний төсөвт өртөг нэмэгдэж буй шалтгааны талаарх танилцуулга мэдээлэл,
3. БХТ-өөс ирүүлсэн ТАХ-ний төсөвт өртгийг өөрчлөн магадлал хийх процесс ажиллагааны диаграмм
4. ҮАГ-ийн аудитын тайлан. Аудитын сэдэв: “Улсын төсвийн 2023 оны хөрөнгө оруулалтын төлөвлөгөөний хэрэгжилт, үр дүн. Аудитын код: ГНАГ-2024/18-ШТА-ГА
5. ҮАГ-ийн тайлан. Аудитын сэдэв: “Улсын төсвөөс санхүүжүүлж хэрэгжүүлэхээр төсвийн хуульд тусгаж баталсан төсөл, арга хэмжээний төсөвт өртгийн нэмэгдэл зардалд дүгнэлт гаргах”. Аудитын код: ГНАГ-2023/15-ШТА-НА
6. Хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийн үр дагаварт үнэлгээ хийх аргачлал. *Засгийн газрын 2016 оны 59 дүгээр тогтоолын зургаадугаар хавсралт*
7. *Монгол Улсын 2024 оны төсвийн тухай хуулийн 2 дугаар хавсралт*. Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2026 онд санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн жагсаалт
8. *Монгол Улсын 2025 оны төсвийн тухай хуулийн 2 дугаар хавсралт*. Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2026 онд санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн жагсаалт
9. *Монгол Улсын 2026 оны төсвийн тухай хуулийн төслийн 2 дугаар хавсралт*. Монгол Улсын төсвийн хөрөнгөөр 2026 онд санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ, барилга байгууламжийн жагсаалт